

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Samba'ta.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singlaritiei se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu” n Sibiu

Nr. 104.

— Sibiu, Luni 28/9 Ianuariu. —

1882.

„Observatoriulu”

diariu politicu, national-economicu si literariu

intra cu **1/13 Ianariu 1882** in anulu alu cincilea alu vietiei si activitatiei sale.

Redactorulu proprietariu alu acestui organu de publicitate, multiamesce onorabilelui publicu romanu si mai de aprópe domniloru abonati, cari din cum l'au primitu dela inceputu, cunoscendu' i multu mai de inainte program'a in tóte partile ei si tóta tendentia, au si remasu constanti intru sprijinirea si incuragiarea lui, spre a continua pe calea apucata, cunoscuta prea bine din innumerate comunicatiuni si manifestatiuni anteriori.

Micu este spatiulu de care dispunemu, cà-ci elu stà in proportiune cu midiolócele materiali; legionu inse este numerulu cestiuniloru vitali, atátu pure politice, càtu si national-economiche, inca si literarie; tocma inse din aceste cause redactiunea s'au adoperatu a face tóta posibil'a economia cu spatiulu, spre a reserva partea lui cea mai mare pentru discussiunea cestiuniloru si comunicarea evenimentelor de interesu superioru, si cea mai mica pentru sciri efemere, passagere, de interesu momentanu. Aplicarea acestui metodu in redactiune este mai grea, dupa noi inse corespunde multu mai bine actualeloru lipse si cerintie. Publiculu nostru nu se afla in fericit'a stare a lectoriloru din alte tieri mai fericite, cà se'i remana timpu mai multu de distractiune; destinulu romanului este: labóre continua si grea pentru existentia, meditatiune asupra viitorului.

Acestea premisse, deschidemu pe anulu 1882 prenumeratiune noua, totu cu pretiurile cunoscute, puse in fruntea diariului, adeca

pe 12 luni v. a. fl. 8

pe 6 „ v. a. fl. 4

atátu in laintrulu monarchiei, càtu si in tieri straine; observamu inse, cà in afa ra din monarchia si anume in Romani'a se póte abona „Observatoriulu” in locu de 10 fl., cu pretiu scadiutu de 8 fl. pe unu anu intregu si cu 4 fl. pe 6 luni numai la postele locali, din patri'a propria, de unde se inaintédia immediatu la oficiulu postei reg. din Sibiu.

Spre a ne poté regula cu numerulu exemplieloru de tiparitu, rogamu pe domni abonati, cà se binevoiesca a'si innoi prenumeratiunile càtu mai curendu. Modulu celu mai usioru si mai siguru de prenumeratiune este cu asia numite mandate (asemnatiuni) de posta, in dosulu carora fiindu spatiu de ajunsu, adresele se potu scrie exactu si curatu.

Redactiunea.

La finea anului.

Daca noi amu ajunge la capetulu suferintieloru nóstre, precum ajungemu la capetulu unui anu, cu càta bucuria amu inpreuna cantarile nóstre in armonia Óstei ceresci care laudá pre D-dieu si dicea: Gloria intru inaltimie lui D-dieu si pre pamentu pace si intre ómeni buna invoice!

Dara noi scimu din parinti si strabuni, cà suferintiele nóstre fara numeru precum au fostu si mai sunt, se termina numai cu viétia nóstra. Nu vorbimu acilea despre natiunea romanésca intrega, càta existe ea din grati'a D-dieului parintiloru ei pana astadi, ci numai de acea parte considerabile, pe care o cunoscemu de aprópe si in alu carei servitiu ne aflamu intru o lunga serie de ani.

Daca ómeni particulari simtu necesitatea de a trage cu finea anului câte unu bilantiu de afaceri, spre a'si cunósce starea activa si passiva cu care intra in anulu nou, cu càtu mai virtosu cuvine-se

cà se'si traga sam'a popóra intregi asupra trecutulu, dela care depinde in modu preemptoriu veni-toriulu loru. Tóte popórale ajunse la consciintia de sine cu ajutorulu istoriei, alu pressei si alu comunicatiuniloru personali, o facu acésta in fi-care anu.

Poporulu romanescu pre càtu se afla inlaintrulu monarchiei Habsburge, are se'si puna inainte de tóte dóue intrebari principali: 1. daca suferintiele remase asupra sa din trecutu, s'au mai inpuçinat, ori-cà acelea sub alte forme s'au inmultitu si au devenitu mai intensive; 2. daca poterile de resistentia ale acestui poporu nefericitu au mai crescutu, ori cà ele au scadiutu si din câte le avusera parintii lui.

Credu cà nimeni dintre noi nu va afla, cà ar fi prea usioru a dá la aceste dóue intrebari respunsuri generali, aplicabili, cà se dicemu asia, la tóte triburile si regiunile romanesci. Tóte sufere, nu inse tóte in acelasiu modu si nici in aceeași mesura, nici totu dela aceeași contrari obstinati ai existentiei nóstre. Cu tóte acestea noi cutediamu a sustiné relative la prim'a intrebare, cà numerulu vechiloru suferintie au scadiutu in proportiune considerabile in urm'a luptelor sustinute cu ele in 33 de ani, cà inse câte blastematii si persecutiuni mai apasa asupra elementulu nostru sub formele despotismulu modernu, au devenitu multu mai intensive; éra la a dóu'a respundemu, in mania pessimistiloru, dara din tóta convictiunea, cà poterea de resistentia ne a crescutu in proportiune multu mai mare decâtu este poterea celoru mai violente atacuri, care se arunca mai in totu timpulu asupra nóstra. Nu negamu nici noi, cà in acésta lupta violenta avemu si noi perderi greu simtite din unele parti, castigamu inse in altele indoitu si intreitu. Intre conditiunile date progressamu greu in spiritulu nationale, dara inaintamu de siguru, si inca pasindu pe terenu sanetosu. Elasticitatea spiritelor crece neincetatu, consciintia de sine se destépta chiaru si in unele parti, pe care inca si optimistii le tinusera de perdue; poterea de resistentia devine cu atátu mai intensiva, cu càtu conceptulu patriotismulu a inceputu a se desvoltá alaturea cu alu nationalitatiei; patriotismulu rationale vine in ajutorulu patriotismulu pathologicu asia, cà astadi vei afla destule parti de tiéra, unde chiaru si tieranulu agricultorului intréba cu caciul'a pe urechia: Ce'ti sunt eu tie? Portu tóte greutatile tieriei alaturea cu tine si póte mai multu cà tine. Acésta tiéra este si a mea, nu numai a ta; mosi de stramosii mei, parintii si eu insumi amu luptatu si ne-amu versatu sangele pentru ea. Cauta colo la acelea miriade mormente din tóta tier'a: in acelea putrediescu dieci de milióne de romani locuitori vechi stravechi ai acestei tieri. Deci intielege odata: in tier'a mea voiu se amu si se me bucuru de tóte drepturile cuvenite mie, date dela D-dieu, nu dela ómeni.

Asia resistentia in spirite a crescutu si cresce.

La multi le mai insuffla grija mare magiarsarea fortiata. Se'si deschida bine ochii toti fricosii, se védia la lumin'a dilei, cumplit'a éróre comissa de diet'a Ungariei prin legea din 1879. Celu mai siguru midiolocu de a instraina pe popóra de càtra limb'a magiara a fostu acea lege si tóte cealalte câte lovescu in nationalitati.

Altii érași vedu periculu fórte mare in maistriile de a spolia pe poporulu romanescu de pamentu cultivabile. Recunoscemu tóta gravitatea cestiuniloru nóstre agrarie, pe langa care amu si luptatu la tóte ocasiunile, chiaru si cu periculu personale; las' inse cà astadi are si poporulu destui aparatori, dara observati bine in totu coprinsulu tieriei, cà ori unde au saracitu ori s'au ruinatu comune, cà prin unu farmecu s'au nimicitu si averile familiiloru ungueresci, éra membrii loru au decadiutu la stare de proletari literati, cari sunt cei mai periculosi in tóta lumea. Din contra,

ori-unde unu proprietariu luminatu si mai puçinu inspiratu de ura si de fanaticismu nationale scie se tractedie omenesce cu locuitorii, economiile lui prosperédia, averile lui sunt sigure, din cauza cà poporulu nu este asupritu, nici spoliatu, ci din contra, in casuri estraordinarie i se dà ajutoriu pe langa conditiuni moderate, pe care locuitorii le implinescu cu placere, candu din contra, la tirani si fanatici nu voru se lucre nici pe bani. Scurtu, tóte legile agrarie egoiste si nedrepte, mai curendu sau mai tardiu isi resbuna infricosiatu chiaru de auctorii loru, la noi cà si in tóta lumea. De aceea si avemu destule simptome, cà multi proprietari au inceputu a'si cunósce érórea, éra pe cei inpetriti ii va corege si va satura rapacitatea loru numai sap'a si lopat'a.

Se afla intre noi ómeni, cari cauta relele de care suferimu, mai multu numai in lips'a de asia numit'a educatiune politica. Ce e dreptu, cu educatiune politica nu ne prea potemu lauda; inainte inse de a ne condamna pentru acésta scadere, se ne intrebamu, unde si câte ocasiuni avut-amu noi si parintii nostrii de a ne face si da educatiune politica? care si unde a fostu acea scóla?

Si compatriotii nostrii privilegiati ce scóla politica au avutu?

Pe cea remasa loru hereditate din evulu mediu, aruncata de càtra alte popóra europene in camer'a cu vechituri, inainte cu doue si cu trei generatiuni. Apoi urmele scólei politice a compatriotiloru nostrii se si cunósce pana in dio'a de astadi si se voru mai cunósce diecimii de ani, atátu pe faci'a, càtu si pe spatele tieriei, cà totu atátea crestaturi si inferaturi cumplite.

Scóla politice are unu cursu mai lungu decâtu ar fi cursurile toturor facultatiloru sumate la unu locu dela cele mai mari universitati; cursulu ei este cursulu vietiei omenesce si costa fórte multu. Trebuie se'lu faca si romanii, de ar costa ori-si càtu; pana atunci inse se invetie celu puçinu unu lucru, fara care cea mai buna politica este si remane o satira si insulta pe numele nostru, éra acela este: se respectamu conclusele si decisiunile luate de càtra noi insine cu voci unanime sau departe preponderante, prin reprezentanti alesi in tóta regul'a, deliberate cu tóta posibil'a seriositate de barbati matori, se ne supunemu loru, si in sfer'a in care ne voru fi aflandu, se le si executamu; sau daca nu sunt pe gustulu nostru, se nu amblamu cu doi bani in trei pungi, seducèndu lumea, ci cà ómeni de caracteru onestu si firmu, cari tñemu la vointia nóstra libera, se declaramu rotundu si pe faci'a, cà nu mai tñemu nimicu la poporulu romanu si cà nu mai facemu parte din corpulu seu nationale. Asia apoi curatindu-se corpulu nationale de elemente dubióse, aequivoce, romanii voru fi in stare se'si intemeiedie si ei o scóla politica démna de poporu maturu si civilisatu, ceea ce'i si dorimu din totu sufletulu nostru pe anii urmatori.

Coruptiunea si nepotismulu.

Urite presente de anulu nou!

Acea din cititori, caroru la place se arunce câteodata ochii si in foi satirice, voru fi vedutu in „Borszem Janko” (Piperusiu, cea mai buna fóia satirica magiara, dara totu fanatica), cum in Nr. 52 din 25 Dec. a. c., voindu a caracteriza starea tieriei pe temeulu statistice, face pe ministrulu Col. Tisza standu separatu si prindiendu-se de barba, éra alaturea cu elu pe statisticulu Carolu Keleti (Klette) si pe Bela Grünwald, in drépt'a loru o femeia mare spatósa — Ungari'a — amarita fórte si mai plangèndu, laptandu la peptulu seu doi prunci grasciori, unulu numitu Pan Slavismus, altulu Militarismus, éra la pitiórele sale alti doi prunci, si mai grasi, jocandu-se ambii in totu

Revist'a politica straina.

— (Rom'a si Berlinu). Mai virtosu de doue luni incóce s'au pornitu adeverate torente de sciri, faime, conjecturi relative la violentele conflicte escate dela 1872 intre Rom'a catolica si Prussi'a protestanta. Se vorbesce fórté multu despre o impacuire, sau incaí unu modus vivendi intre scaunulu Romei si intre gubernulu germanu representatu de cátra principele Bismark; lumea inse o pate si cu acestea faime cá si cu multe altele. Repetimu: conjecturi órbe, intrige si neadeveruri legionu, propagate inadinsu numai spre a seduce si ametí pe biat'a omenime; concessiuni numai la aparentia facute scaunulu Romei din partea lui Bismark, petrun dere agera din cealalta parte in tóte planurile clandestine preparate la Berlinu. Sciutu este, cá pe candu Bismark a pornitu campani'a sa cu scopu de nimicire contra catolicismului, a scrisu pe stindartulu seu: Lupta pentru cultura, cá si cum elu ar avea a face in Rom'a cu Eschimos din Laplandi'a, cu ómenii selbatici din Americ'a (piei rosii le dicu), sau cu cei din Patagoni'a, ori cu negrii lui Checevaio; candu de alta parte este cunoscutu de multu, cá italianii nu prea au alta numire pentru prussaci, decâtu numirea de barbari civilisati.

In anii din urma vediendu Bismark, cá dupa tóte brutalele persecutiuni ale episcopatului si clerului catolicu din tóta Germani'a, pe acésta cale nu póte umilí pe scaunulu Romei, cá se renuntie la primatu in biserica si se recunósca in Germani'a de pontifice pe imperatulu, adeca se recunósca cesaro-papismulu, a schimbatu rol'a, de o parte permiendu, cá câteva scaune vacante de episcopi si archiepiscopi se se póta implini, éra de alt'a cercandu a invrasmasi pe pontificele din nou cu regele si cu regatulu Italiei, care nu voiesce se se restaure potestatea seculara a patriarhului Romei. In acelasu timpu sateliti de ai lui Bismark au pusu in circulatiune faim'a, cá pap'a Leo XIII ne mai potendu suferi atáta urgía din partea italianiloru, a decisu se lase Rom'a si necomparabil'a sa resiedentia Vaticanulu, mutandu-se, gáciti unde? in orasielulu nemtiescu Fulda cu 10 mii de locuitori in principatulu Hessen, cu o biserica monumentale, cu vreo patru monastiri si cu resiedenti'a unui episcopu. Daca acestea cestiuni eclesiastice nu aru fi de o importantia universale, care taia in viéti'a bisericésca si in cultur'a religiósa morale a toturoru confesiuniloru christiane, nu numai a catoliciloru, ti-ar veni se ridi de planuri atátu de absurde. Adeca daca pap'a nu se simte in libertatea deplina a actiuniloru sale religióse in Rom'a, pe langa garantiile solemne date la timpulu seu de cátra parlamentulu Italiei si de cátra rege, se va simti intr'unu cui-buletulu nemtiescu cá Fulda, sau in ori-care alta cetate a Germaniei, in care domnesce maxima calvinésca periculósá: Cujus est regio, ejus est et religio = a cui e tiér'a, a aceluia e si religiunea, o maxima acésta, pe care in dilele nóstre o blastema chiaru protestantii, anume sasiu din Transilvani'a, carii vedu bine, cá ori-unde prinde radecina acea invetiatura desiuchiata de autonomia bisericésca nu mai póte fi vorba. Deci ori-câte faime desierte se citescu in diariile straine relative la diferentele dintre Rom'a si Berlinu, se nu li se dea deocamdata nici-unu crediementu.

— Din Russi'a scirile cele mai rele se inmultiescu necontentitu. Famili'a imperatésca nici de serbatori nu a cutediatu se mérga dela Gacina in capitala. Doi generali f'ocareff si Loscareff, ambii hoti si tirani selbatici, au fostu degradati si exilati la Archangelu. In Varsivi'a s'au arestatu la trei mii de ómeni din caus'a rescólei dela Craicu; daunele facute trecu la 2 milióné ruble.

Russii nu voru se audia de nici-o conventiune cu Austri'a. Diariile cele mai mari din Petersburg sunt cu totul in contra Austro-Ungariei, si „Telegrafulu“ din Bucuresci aduce in acésta privintia informatiuni pretióse:

„In momentul chiaru candu s'a respanditu scirea despre o aliantia austro-ungara, in momentul candu publiculu cititoru din imperiulu Habsburgil'ru si din imperiulu Romanoviloru citea documentulu tiparitu de către diariulu clandestinu „Wolnoje Slowo“ si reprodusu de către aprópe tóte diarele, press'a russa din parte-i avendu in capulu ei diariulu lui Horn, secretariulu intimu alu dlui Ignatieff, „Journal de St. Petersburg“, se svircolesce asupra Austro-Ungariei, declarandu susu si tare, cá documentulu datu pe faia nu póte se fia de cátu o „ironia muscatóre, o tradare, unu blastemu“ facutu din adinsu in contra interesseloru popóreloru slave din peninsul'a Balcanica. Éta canteculu lebedei ce intona diariulu din Moscova,

care se póte cu sigurantia se fia vedutu cá organulu de frunte alu reactioniloru russi, cari in momentul de faia domnescu peste totu. „Moscowschie Wiedomosti,“ diariulu dlui Katcoff in ultimulu numeru alu seu care ne sosesc astadi, declara susu si tare in articolulu seu de fondu urmatórele adevaturi:

„Inaintea resbelului Serbi'a si Muntenegrulu cu Bosni'a si Hertiegovin'a fura fundamentulu stabili si puternicu alu vederiloru maretie ale imperiului russu asupra Balcaniloru, aceste tieri slave fura o fortarétiá logica a pretentiuniloru nóstre asupra moscenirei. . . Si acum ce ne declara cu inganfare evenimentele? Russi'a, sub impulsulu unor amicitii false, sub greutatea unor combinatiuni neintielese, se afla inlaturata cu deseversire, data la o parte din acestu litoral, unde piciorulu seu a fostu plantatu temeinicu prin faptele glorióse ale unui trecutulu stralucitoru; totulu ce ne-a remasu este — Bulgari'a, unde influenti'a nóstra nu se afla intemeiata nici pe vreo conditiune politica, economica séu comerciala celu puçinu bine combinata, unde totulu se sprijinesce pe influentia morala a unor fapte fórté recente, si cari, cu tóte sacrificiele facute, ne voru evaporá, cu totulu trecutulu nostru, uitatu de cátra ingratiu fratii nostrii din peninsul'a Balcanica (sic!). In ceea-ce ne privesce pe noi, apoi asteptamu cu sigurantia momentul, candu si Bulgari'a ne va areta spatele. Unde dara este gresial'a nóstra de capetenie? Ce amu facutu noi, pentru a primi asemenea recompensa?

„Gresiél'a consta, cá noi, in locu de a ne multiami cu sustinerea pretentiuniloru legitime ale Serbiei, care cea dintei s'a resculatu contra imperiului Otomanu in descompunere, amu imbratiosiatu o problema prea mare, prea maiestósá si care n'a fostu echivalenta cu fortiele nóstre pentru momentul de faia; gresiél'a nóstra consta intr'aceea, cá noi amu permis Austriei de a isi intemeia influentia sa in principatulu Serbiei, cotropindu viéti'a sa sociala din tóte punctele de vedere. — Ce a esitu din tóte estea? Bucat'a cea mai grasa a caditu pe séma aliatiloru nostrii, cari n'au refusat'o, cu tóte cá n'au facutu nici unu sacrificiu pentru a elibera pe confratii nostrii de sub jugulu otomanu. Dara cu acésta nu s'a multiamitu Austro-Ungari'a si a mai recursu la sprijinulu amiciloru sei dela Berlin, pentru a edifica si pe viitoru o stavila puternica intre noi si tinta suprema a sórtei nóstre istorice; acésta stavila ne este edificata prin alipirea Dobrogei la Romani'a; Dobrogea ne desparte de Bulgari'a, Dobrogea este o fortarétiá naturala intre noi si Constantinople si fiindu incorporata la regatulu Romaniei, Marea Négra a remasu si va remanea interdisa tendentieloru nóstre istorice.“

Sciri diverse.

— (Cercularie contra diarielor romanesci). Curióse animale de venatu potu se fia diariile romanesci. Dela 1850 pana in 1861 ele erau luate la góna prin ordonantie militare si afurite prin cercularie archieresci; pana in 1868 prin asia numite avertismente guberniali; mai tardiu prin zavodi nutriti bine, imbracati totu in costum de diarie si prin procurori. In cátu pentru timpulu din urma, vediurati gustulu lui „Pesti Naplo“. „Luminatoriulu“ inse in Nrulu 102 ne asigura, cá onor. dn. v.-prefectu Ratiu din cottulu Temisiórei a inventatu ori cá i s'a imprumutatu alta arma, ce se crede mai sigura si mai efficace la estermnarea pressei romanesci, adeca cercularie administrative, prin care locuitorii sunt opriti a prenumerá la diarie romanesci, din causa cá acelea aru fi „periculóse, antipatriotice,“ si cá aru produce „agitatiuni nationali.“

Dn. v.-prefectu (vicecomes) este romanu de origine si densulu insusi se dá de romanu. Daca unu functionariu romanu lucra atátu de vrasmasiesce contra pressei romane, ce vei asteptá dela ceilalti? Din partea nóstra credemu cá d. alispány Rátz nu ne cunósce diariulu, prin urmare nu e competente a judecá program'a, tendenti'a si tinut'a lui. Dara tocma se'lu cunósca, in totu casulu reflectamu pe acelu dnu functionariu la impregiurari, care'lu compromitu pe densulu si pe aceia cari ii voru fi dictatu in péna cerculariulu din cestiune. Faia cu vreo 400 diarie politice si nepolitice magiare câte aparu in timpulu de faia, a luá la góna pe vreo 12 foi romanesci, sémena cá ou cu ou a frica, a poltroneria, si dá de minciuna frasea aruncata in urechile popóraloru europene, cá in Ungari'a ar domni libertatea pressei. Da, ea domnesce pentru diariile magiare si renegate pana

desfreu, pentru cele nationali domnesce despotismulu. Mai departe dn. Ratiu cá organu administrativu a lovitu prin cerculariulu seu in competentia procuroriloru; cá-ci daca diariile romanesci sunt periculóse, este datori'a acestora si a tribunaleloru a le trage inaintea juriului. Si in fine dn. alispány ataca si lovesce cu cerculariulu seu in dreptulu de proprietate privata a altora si in fructele labóreloru, éra cu acésta cade totuodata in rol'a acelor martiafoi, carii striga dupa tergoveti dicundu-le: nu cumperati marfa dela vecinulu meu, cá nu e buna, cumparati, uit' ici, dela noi, marfa curata, frumósá si eftina.

Se pare inse, cá dn. Ratiu totu mai cunósce acolo in Banatu ómeni destulu de fricosi, carii se voru fi spariendu de ineretitur'a frontiei dsale.

De altumentrea noi scimu si unu altu comitatu mare, unde „domnii“ se opunu si la infintiare de scóle pentru romani, fia acelea chiaru si magiare; cá-ci dicu ei: daca voru invetia toti mojiicii carte, ce se se aléga din fiu si ginerii nostrii?

— (O noua fóia politica romana.) Cá de cincí septemani se vorbesce multu in publiculu nostru despre planulu ministeriului ungurescu de a infintia unu diariu politicu romanescu, cu scopu firesce de a combate pe diariile nóstre de opozitiune. Noi nu amu voitu inadinsu a ne ocupa de acésta faima; acum inse cá totu „Luminatoriulu“ se crede bine informatu despre existenti'a unui planu cá acela, luamu si noi nota despre densulu, cu acelu adiosu inse, cá dorimu fórté, cá se vedemu acelu planu realizatu din nou, adeca acum a trei'a óra dela 1867 incóce. Dupace'i vomu vedea program'a si i vomu cunósce mai de aprópe tendenti'a, ne vomu permite si noi a ne ocupa de acea intreprindere publicistica.

— (Din Dalmati'a.) Asupra rebeliunei din Crivoscie se tinu din nou consiliu ministeriale in Vien'a, unde fusera chiamati de urgentia si ministrii unguresci. Intr'aceea dela Triestu se scie, cá au mai plecatu doue corabii incarcate cu munitiuni si provisiuni pentru ostile din Dalmati'a si cá garnisónele totu se mai intarescu.

— (Dintre multele sciri) contradictorie, una s'au adevritu, cá selbatecii crivosciani au omoritu patru gendarmi imperatesci intru o lovire crunta si cá in Hertiegovin'a curge sange.

— (Patru sententie de mórte si dóue executiuni). Diariile din capital'a Ungariei au incunosciintiatu pe publiculu loru, cá in lun'a Novembre s'au mai anuntiatu la curte patru sententie de mórte; intr'aceea in 16 Novemb. a fostu spendiuratu asasinulu Thuivel, care omorise pe tata-seu, éra in Decembre Gabriel Pánzel unulu din banditii cei mai periculosi.

— (Cani turbati). In 27 Dec. doi cani turbati au muscatu in B Pest'a pe trei ómeni, pe o multime de cani si pe unele vite. Nu e nici-o mirare. Intre alte nebunii de legatu ale timpulu nostru domnesce mai alesu pe la cetati mari adeverate kynomania, placere spurcata de a tiné si guguli multime de cani cari nu sunt de nici-unu folosu, ci numai spre pericolulu ómeniloru. Las' cá multi cani musca pe furis, las' cá altii turba si cu ei pieru toti cei muscati, dara apoi canii domnesci facu si nisce vermi microscopici la gura si in nasu, apoi vedi femeii, chiaru si barbati fara minte sarutandu'si canii cá pe pruncii loru. Unu verme canescu intratu sub peliti'a fina a omului trage in urm'a sa mórtea acestuia. Cu tóte acestea vedi cu grétia nespusa in restaurante, in cafenele si la multe familii punendu pe cani la mese sau alaturea si dandu-le se manance din farfuri'a domnu-seu ori dómna-sa. Adevrata cultura canésca.

— (2244 fl. 60 cri pentru ciangaii din Moldov'a). Acésta suma o votase societatea S. Ladislau dela B Pest'a pentru ajutoriu bisericelor catolice ale ciangailoru din Moldov'a si acea suma s'a trimisu si in anulu trecutulu regulatu la destinatiunea sa, precum se trimitu in fiacare anu pentru catolici; éra dela societatea Gustav-Adolf pentru protestantii din Romani'a. Bine facu; dara comentariulu remane la gustulu fiacarui lectoru.

— (Totu postele). In Nrulu preced. aflaramu despre dóue casuri de spoliatiuni mai nóue. Intr'aceea veni Monitoriulu postei (Postaközlöny, organu oficialu), si arata, cá in acesti doi ani din urma post'a statului ungurescu a fostu atacata in drumu de 25 de ori si numai in optu casuri a scapatu nespoliata; in 12 casuri au fostu omoriti conductorii, éra intr'unu casu au remasu morti si soldatii de paza. Tóte acestea casuri s'au intemplatu numai in Ungari'a si nici-unulu in Tranni'a

